

ԻՍԹԱՆՊՈՒՆ ԶՈՅԵՄԲԵՐ 6 .

ኮ ሚ ሶ ኮ ጳ ኮ ፀ ኮ ኒ

Հ Ի Ն Տ Ի Ս Թ Ա Ն

Գօյնէլ Գիթինճ, Նսկիվէրա Տիւ-
բիւ մէթինէ, Հինտիսթանտա ինկիլե-
ւերին եւրիլ բրէնպէրի Տիւբմիւ թա՜-
թրտա պրապմըշ օլտու գրարք բիւ չն.բ
մէմալքելքեր աճպար իւգէրինէ մուֆաա
սալ վէ թէքմիլ պիր րաքօրթօ եօլաւմըշ
տըր, Իրպու րաքօրթօ, Տէր իուսուս-
տա պիգիմ ալմըշ օլտու.դումուզ մալիւ-
մաթլարը թէքմիլէն թաատիգ իմտիք
տէն մաատա, Տէր իթիթիլալ հարեքէ
թինին պրադուգու մագամընտա օլտն
կիպի գըմըտաւըշլարըն Շարգետա տաթի
զուհուրա կէլմէքոէ օլտու.դունու պիւ-
տու իսպաթ իթմիշ տիլ. վէ պունտան-
տա մաատա, մէզբիւր րաքօրթօ, իւչ
սէնէտէն պէրու Արատա իթիթիլալ հա-
րեքէթինին վար օլտու.դունու Էրօրաեա
աղիւթմագ ինին սարֆ իթտիկիմիգ վագ-
թըն վէ գահմէթին պօշա չըգմամըշ օլ-
տու.դուն Տէօթէքմիլ տիլ թունա զըրէ-
տըրնտան կիտիւ գէ Հինտիսթանտա նէնպին-
տէն թա Սիպիւր գատար էհալեւերին
պէօլիւք գըմըշ, տուլլուլարը Տէր նէ տէ-
րէճէտէ օլուր իսէ օլտուն, պիլիմ մէյ-
եալլանտըրմըշ մագսէտէ եանի սէրպէ-
սիյեթի վէ ատալեթի տօղոււ մէյլեթի
կէօթիւրմէքտէ տիլ. պու էհալիլէրին
պէօլիւք գըմըշ, Տէր էհալաթ Տէհալեթ,
գուլմ Եֆարքըլըզ կիլտապընտա մէթ-
րուք գալմագտա իսէլէրոէ, Էրնէքնտի-
լէրին Էվօրաեա թանըթմաեա, պիգիմ
մէվճուտիյեթիմիգի թաատիգ պիրէ,
քէնտիլէր, Նիլքիլի տաթի պիգէ կէօթիւր-
մէյէ չալըլմագտա տըրլար. Պիլիմ էն
իլէրուտէ պուլունան ինսանիյեթիլ
գաթլարըմըշն ինսան հուգուգունտան
պիլէ մահրոււմ գըմմագ իւթէտիլէրիլ պիր
գաւչ երւզ միլիսն մալլուգլար, շէհրիլէ
հուգուգունու կիլլիսէն կիլլի մաթ-
լուպ իթմէքոէ տիրլէր. Օրթա Հինտիս-
թանըն աճպար Ֆէնէն պիր հալտէ տիր,
Էկէր պիլլ օրատա օլմագտա իւրք, չօգ-
տան ազուր էհալիլէրիլ պիգիմ թահթը
հիմայէթիմիգտէ սագլատըրմըշ դառ-
տըրլարը թաիթլարընտան աշաղը ալ-
մըշլար իւի. Օրթա-Հինտիսթանըն կէ-
րէք եէրիսի վէ կէրէք իշճիւր քէնտիլ եան-
լարընտա իլէրուլմէքտէ օլտն ինկիլեթ
թէպատալընա հաստէ նագարը իլէ
պագմագտա տըրլար:

Պուհ հալիւրէր իւէ քէնտի բրէնսլէրի
պէյնիւտէ, յիւճէրրէտ սուրէթտէ պիւր
գալլա լուգու պուլաճագ տըր • էօլէ
պիւր գալլա քի տէհէթիլ նէթիճիլէրէ
սէպակ պիւրէլէ վրէճէք տըր, տէր Գօլօ
նէյ փիթիւճ:

Գօրծնէլ քիթինձ, աօղբու սէօյլմէք
 տէ տիր, պիլտիրտիկի քալլա միւճէրրէտ
 առւելթատէ գու հուր խտճէք տիր • լա
 քին պու քափղանրն նէթիճէլէրի, Գօլու
 նէլ քիթինձին վէ Հինտիթանրին պիր
 չօգ ինկիլիք մէմուրլարնրն ումոռ քալ
 լրնտան չօգ զեհառէ տէ հէթիլ օլաճադ
 տրլ • Օրթա Հինտիթանրն պու ճէկ
 ու թէատախտէ պուլուլանալարն, թէր
 կի, տէյնէք վէ մահպէտտէ իսլահ
 օլմտանն պու աղըլարն, թա թիրքքի
 ետաա պիթ առաթլարր վար տրլ • Հինտ

մէմուրարը Պապատմա կիտիս, օրատա
պաւլուհան վէ ստերճա չօղլուք օղլն
կէրէր Ոսմանլը, վէ կէրէք Արապ սէր-
պէսիւնէր թարափաւարար իւ մէշվէ-
րէթ իթմէքաէ տիլրէր • իլլէէ, տիմէր
տիր ըի, պիւր ուճու իսթմանպօրտա, վէ
տիկէր ուճու իսէ, Ձիւնն պուլուհան
կէնճիրէ Եէնի պիւր հապա տահա արթը
բըմըշ արք •

Էվլորթա հիւքիւմէթէրի թարաֆըն-
տան թորա թուրքուլան, վէ մահէլէն
հիւքիւմէթէրի թարաֆընտան իսէ սա-
լըլան, տէօլլէն վէ գալլ օլլունան,
վէ այիթ տէրէճէտէ սէֆալէթ չըքըքտէ-
օլլան պոլս զէգլլլլլլ պլլր պլլրէրի իլէ
պլլրէլչիլէր տլլլ ապըլն վէ Ֆէթիմ
գաթլարըն, Հիւտ, Թիւքը, Աճմ վէ Ա-
րապ լիսանլարը իւզըն, վէ Տայրիկն աղ-
նաւապիլէճէիլ սուրէթտէ թէվարիիսէ,
վէ Ֆիւնուսա տայիր քիթապճըգլար թապ-
ու նէշը իտէրէք, Շուպըր հէր թարա-
ֆընա տաղըլէթ մաւառ օլլուգլարը իւզէ-
րիլէր, շէրհէՏիք Էվլորթա պիլիսապէր պոլս
լուսմագտա տոր :

Քեզա, Հինտիկ վե Օսմանյու պիշարե
չե հրիթրենին, սերպեսիլեթ, լեզատ
տիւմ վե հանիլեթ լուղեթերինի թե
լաֆնուգ իթմեքտե օլտուգլարըն վե 100
միլիոն Ասլալարըն Ֆեատու չըգարմա
ղըըն հալիլըղ սերպեսիլեթ վե մետե
հիլեթե տալիլ օլմադ հիլեթի իլե պիլ
պիլլերի իլե հեմֆեքար պուլունմադ
տա օլտուգլարը հագըրնտա շեբհեիդ
Իվիթալըլարըն խապերե եօդ տուր :

Անտադրուտա սրբ սրբ քիւնեհէ կի-
տէնէրէն մէնջոր մի թեապալէր տիր-
լէր, վէ կէր Էլիպտա հիւքմի թահճոր
տա պուլունան Օսման ժեմալքէրին,
աւ մազումար վար խէ, Օսմանլար
տրլար • հէր կին, Հինտը, Աֆղանը վէ
թաթար բուէտալարը իսթանպօլա կէ-
լիպ, Ասիտա ուճաք թէֆէք ճիւմ-
հուր ֆրօպալարնտան միւրէթ թէպ պի-
գունֆէտըտսին, թէշքիլ յիւմէք իշի-
սիլաշ արամազտա վէ մալտապա իւլ-
մէքտէ տիրէր, պու գունֆէտէրսին
գօրգուլուք մագամընտա օլան Բուսիա-
նա գարշը պիր պէօլիք մանի օլապիլըր
աէրպէսլէթին իսթանպօլա տուխու-
լիթտիկի կիսին Ֆէրտաթր կիննի, չու-
մէշհուր Բուս գօրգուլուլու վէ Օսման
լըպալա Սապարա, վէ Բումարըն Օս-
մանլարա օլան խուսու թէթէրի նապէ-
տիա օլուր •

Ի վրիճաբան՝ սահիպ սերմայելէրին
Ասիատա իշ եարմատը լարընքն սեպե-
պի, Եարգ հիւքիմէթ լէրինն իթթի
խազ իլէտիլէրի թարիզ տիր, վէ պէյ
լէլէրէ, պիլմէմ գաշ միլիմն Ասիալլա
իշարի գալմադառ տըրար, Եարգ է հայ
լէրի պուհ չալին ֆերգիմտէ օյոււպ, հիւ-
քիմէթ լէրին միւտախէլէլէրինն րէտ
իթմէքտէ վէ էօյլէ աստամար իսթմէք
տէ տիրլէրքի, իլէրինտէ պանգաւ քէ ֆապ
րիգա աշարլար, արթըք քէտիլէրին
տէն 20 գաթ զինտտէ միւթէաստպլէ
թարաֆրոտան միւթէաստիպ ստիլմա
իսթմէքլէր, վէլ հասըլ պիլգեմ կիպի չա
լլալէք վէ եւաշամաթ իսթէրլէր վէ ն
եօլուս քի պիլգ քէտիլ քէտիլմիլի իտար
իթմէք իսթէր քիւք, անլէր տախի քէն
տիլէրինն օլ եօլուս իտաքէ իթմէք իս
թէրլէր:

(Լեւոն)

У Р У Ы Ы

Սյունեական հայրենի, ճիւղ հայրենիքներ
ի ի հատուկ օրում առաջ, երկուստեք եկեղեցի
լուսավորութեան մի գարաւը վերաբնակող,
կրկին տասնիք քեզ խորհրդեք • մա-
նկազարթ հիւրանման, եկեղեցի ի հատուկ
առաջնակա հիւրանման ի ինչ ինչ շնորհակա-
նություններով, վե ասու Սյունեական
քաղաք ժողովրդականութեան օրհնական տա-
նիք վե խորհրդակցութեան օրհնական տա-
նիք վե խորհրդակցութեան պաշտօնական
գործակալականութեան տարւոյն •

Մերպետի պիր խտաբեհնն պիւլիւք
լաղեֆէլըրիտեհն պիրիսի տալիս, էհա-
նինն սերպետիմէ պիրեր մահէլէ թօր-
տարարագ, կէրէք տալիսի վէ կէրէք խա-
րիմի բօլլիթիւք միւշլիւնէքէն էհա-
քետարը պէտան իտպիլմէսին, վէ պիր
էհալէ իշնէ էն մուհիմմ մէվատտէն օյան
պու իքի խուսուսարը իւգէրինն ըլթըլ
մաքու մաթլար խոնէպիլմէսի իշնն, էհէ
իհեպաթ գաթլարըն ալէնի վազլարըրն
իւնյնէն պիլմէսինն միւստանն իտիլմէսի
տիր :

Մեղադրանքի հիմքի վրա պու վա
զելիքի տակ իմաց իմաց տիր, ան
ճագ իր շարքի:

1 ինձի. Պեօլէ պիր Միթինկէ Թօրւանքմադ իսթէնիլտիհիստէ , եկկերմիտէօրթ սասթ ագտէմձէ հիւքիւմէթէ իխթար օյունամագ տրը . (Ֆագաթ տէյիլ քի հիւքիւմէթտէն բուխսաթ իսթէնէձէք տիր , պիղձէ , պու իխթար իթմէք իլէ բուխսաթ ալմադ մատտէսի աբաւըտուս օլսն Ֆարգըն , ադ էձմիլէթիք կօգ տուր) :

2 խմբի, Միթխնի, սկսածը աստամբար-
տան մի քիթից ել օդուղագետտ, նիզամը
պիլի միթխնի մազամմնտա թուխուման
եաճազ տըր. (սոխէք տիւրքի, պէոյէ
օյտուղու հաւտէ, հիւքիւմէխն Մի-
թխնի տաղէթ մմտտ սէլահիյէթի օլա-
ճազ տըր) :

Պիր շէօհրէթ շուար մուալլիմին տէ-
տիսի կիպի, հէր էհալի, քէհտլինէ լաեղզ
օլան հիւքիւմէթէ մաիք օլուր :

Մյաննեխարարն, անձագ պէջլէ պիր
սէրպէսթիկէթ էլէ կէշիրմէլէրի բէր
պուլիւք պիր շէս Թէրի տիր • մաստ
պու սէրպէսթիկէթէ շահան պիր էհալ
օլմաղլարն իսպաթ իթմէյէքնատ տիր •
Իլէրուտէ, Մյաննանըն բէսպ իտէ
ճէնի հալ, պու մէսէլէնի հալ իտէճէր
տիր • վէ պէջլէ պիր սէրպէսթիկէթ
մալիք օլմանա շահան պիր էհալ օլ-
մաղլարն իսպաթ իթմիքտէ, Մյան-
նեխար տաթի մէսուտ պիր էհալ օլա-
ճագլար տիր •

Երանիկը Ծիրանայ հուշուհուհուհայն պուլունան Գալմալսեան է երկէթինոտ պաղզ բէքոտ միւսթէրիհ օլաւանանան հալլէր միւշահէտ օլունտուղունտան մէլգըրու է երկէթին կուվլէրնտօրիւ, ժէն ձէրալ Բրիմնէն պիր մրգտար ստաքրի իւթէմէլլէն հաճէթ իլօրմիշ խոթ. ժէն ներալ Բրիմ, իտարէյի մահէլ լեհէլէր իւլէ, միւսատուլէ տալլունմաաընր մէր. գոււմ կուվլէրնէօրէ նասիհաթ իմիդիթէրն մուտատ, էվլլլլնտէն Ծիրանայ տէվլլլլ միւշ իւթիլլարէ իլմէտիլլէմէ, Գալմալս. Եանե ստաքրի ի ծոնտրէմէ Եէճէյլլի տալլիլ պէհան իմիմիշ տիր :

Հաղէթա օգուեանլարն մալիւմի
տիւր քի, 1866 սէնէսի յունիս աեընտա

ժէհէրալ Բէրար մարիֆէթի իէ Մատ
րիստէ սիր ինթիլալ չըգմըշ, վէ մու
վաֆֆապըյէթ պուլմամըշ խալ:

Օլ փաղրէք Սրահեառա, բէժիսի վիւ-
քէլա ՕՏծնէլ իտի, վէ պու զալի, Կօն
զալէզ Պրալօտան վէ Գոնգատան գիւեա-
տէ սէրվմ մէ չնէպ, վէ օրոտունն իւ-
գէրինէ օնյարտան բէք չօզ գիւեատէ նու-
ճուզ ու իէ էսրիկ պու լուննաւ, ուննաւ
մալնն Էպուրտրը իէ 12 սասվմ զորՖրն-
տան, նալը ինժիկալը պասվըրըպ սէճե-
տիւ րմիւ չ խոի :

Իհիկ իրիթիլալար ինիտե, իւչ ալա
տախիթ թօրձու ասաքիլի պուլունտու
պուլունտե, ասալիչի հալ եէնիտե իպգ
օլունտու գտա, պու ասաքիլե շետի
պիլ ձեգա թէրթիլպ օլունտու, վէ չա
վուչ վէ գաալիթանտու յէբ չօգ քիւնէլե
գուրչունալ թութուլունար:

Շիւրհէսիւզ, Բէրրարբն տախի սա
գալմարնա միւսաառտէ խորմէէ՛ճէքորի
Ֆազաթ պու զաթ Միւճթէմէայի Ալէ
րիզա սէֆարէթիտանէսինն սըղընարազ
թէ անտանն սոնար պիր թազըրիզ գազմա
նա մուլմէՖէֆազ օլարազ, էօլիւմտէ
գուրթուրմէ՛ խորի

Զիմար Մասրախու Էճալիսի, մեզ քիւ
1866 աճնէսի իրիթիլարնը տէր խաթը
խտը, վէ Բէրրարքն տաթլարնաւ
խալլիւճէ քիմնէլը, իէճնի կիւնլը պ
տալաւմ Թորքանարագ, վէ Էճնէպի տէճ
րէթլէրն խանէլէրի Եօնիւնտէ մուղ
գալար չալտըրարագ, պու միւնաւ
պէթլէ Էճնէպի տէվէթլէր ճագգընա
օրն ճիւնիւ թէվէճնի ճլէրնի պ
եան իթմէք իչնն տաճա պիր թագը
խալլիւթ թէվէթլէրի տաթի իգճ
խլէլէրը :

Պու չեն խլել է հեն խլել թ վերեն շ
շու տուր թի, Բեղրար թարաֆիկները
սայրի հիշ պիւ սեֆարթի խանէ պոշ կ
չերթ միշ իքեն, Ինկիլիզ սեֆարթի խ
նե սինիս սօգաղընտան պիւէ կէշմէ թ
թէ սեֆարթի տիւր Գազաթ պուռուս տ
սեպէպի վար տրու :

Բէրրար Ամերիգան սէֆարէթիան
սինէ սըղըն՝ մազտան էվլէլ, քէնտինի
կիլիվ սանձալը հիմանէսի թահթը
վազ իյէմէք խթէմիշ, ֆազաթ ին
լիզ սէֆիրի օլ վազըթ րէսա իլէ ճէվա
վէրմիշ օլլուդղուէնտան, մէրգուէմ գա
Ամերիգար հիմանէսին իլթիճա իյէմէ
մէճուրք օլմուշ խոի :

ՏԵՆԷ ՆԵՐԱՆԸ ՄԱՐԻՄԱՆԻՔԻ ՄԻՆԻ
պիրի պու վագատեը հիքեայի իթուլի
տէն սոնրա, ինկիլիզէր թարաֆընտան
լարազ, պու կէսթէրիշէ շէջլէ ճէվա
վէրիշ աիր:

« Եւ կէրչի պիր սէֆիրին, քէնտի խ
« նէսինի տոեթա, հիւքմտարընա գաւ
« սիւահ գաւարըմըշ, վէ պիգգաթ քէն
« նին սէպէպիյեթմ վերտիյի գաւղա
« մաղոււպ օլմուշ պիր ծէնէրաւ, սը
« նա՛նա՛գ պիր մահէլէ թէպտիլ իտա
« լի՛ր մի՛:

« Մէջիլիւք վազեցէլէրի տախիլնս
« տօսթլուգտա պուլունան պիլ տէվ
« թին բայիթախթրոտա, անըն տախ
« տիւ, չէնիլնէ մուպէնէ թ իթ մէքլէ վ
« մր տրր :

Նոյեմբեր 1 տէ տախի, երկնէ մէ
քիւր 1866 տէնէսի իկոթիլալընտա, ձէն
տէ էօլէն վէ սօնրատուն զուրչունա թոռ
թուլանլարըն զեբրի ձէմիլինէ օլար

ԷՍԷԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՑԷ

ԳԱՆԱԹԱ ԲԻԱԶԱՍԸ,

Նոյեմ. 5 Ախլամ գաւանդը . . .
» 6 Սատահ աշըլար . . .
» » Էն հիւքսէք . . .
» » Էն աշաղը . . .
» » Էօյէն գաբանար . . .

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն

Մալեմ տիրւքի, պունասն աշ-
տեմ Պապական Հայալըմընն էքեքիսի
եախօսա տոհա տողոտաւ, միլէթիք
պաշգա շէյ, Գաթօյիլիք պաշգա շէյ,
վէ հուգուգու հաճապասը պաշգա սաշ-
գա շէյլիլ օլտուլունու պիլէն գըմմ,
Հաստեհան հաղբէթէքիսիսն սօն տեփա
Ս. Պասալ վէրտիկի հուգուգըլտը գարա
կէմի, խոի

Պու գրամ Թարաֆընտան Լիւրանտն
առաջնորդու հայր Ստեփան, պոնտան
ագաւմ Հովմանա կիտիպ, պու մէսէ-
լէսէ պիր հիւսնիւ Թէպլէէ վիրմէյէ միւ-
պապերէթ իսէճէթ իտի :

Պոռ ան փա միւ մայիկէ չհին Հոսովմասան
Տէր-սէտտէթէ պալտէթի նոտ, մէ գըլը
մէտէյէնին ու մուսի սուրէթի հագգընոտ
պիլը չէ՛յ օլունամաորըը տուլուլմուշ ի
սէտէ, Հասունեան թարաջընտան միւ
մայիկէ չհին, Լիբանան առաջնորդուող
հագգընոտ կէտթէրիկէ մուսնապալ
րէտտ օլունուպ, մէ գըլըր սո աջնորալու
ղու Քաբա հագգէթէրի թարաջընտան
թաստիգ օլունմուշ տուր, վէ էէէր ի
չէթ տիկիմիլ սահի՛հ իսէ հայր Սուքիաս
եռորըը պոռնուն իլէ գանի օլուպ, հու
գուգ իտտամաքնտան վալ կէշմիշ, վէ
հալթթա, Ս. Պատարալ թագտիս իտէ
պիլմէթ իշին, կէշէն կիւնէր Հասունեան
հագգէթէրիկէն վէթիլ պուլունան Սգալը
եան գէրապայճաւա միւ քաճաւթ իտիլը
րուխաւթ թալէպ իթմէէ լէէնզղիւ
իթմիշ տրը :

Հայր Սուքիասյան պու թէպէտտիւ լալժընա պազըւար չէշի հազարէթիւ պազմադատ իսթէթտէ, Գաթօլըթը տի մէք, թէօր թէօլունա իսթաաթ իթմէք տիսթը օլտուղունան, Հայր Սուքիասյան տու իթաաթը պէթիւմէք, Հայր Սուքիասյան Լուսաւորչականիլդ պէթ լէմէք տիսթը տիլ, Պու իսթ տաճա շիմ տիթի վալթըն իշ օլմայրդ, մէտէնիթ լէ միլիթ թու հու թէմալ տէթմէթ վալմտտորդա, օլուր մէվատտէն տէշիլ տիլ :

իլիթ պիգիմ բու հպանորրորդաց տա-
լըլըւ, Գաթօլը բու բուզ տէւէն իւրմ-
նիէրէ պիւր ալեա նասի հաթ, Էանի չու-
գուրտան չըգրպ, գուրուեա եա կիրտու-
պա տըւշմէն տիմէր իւտ, պիւրիլ բու հ-
պանորրու զըղպ Գաթօլը բու հպանոր-
գու ճաղընա աիւշմէր տախի օլ տերէ ձե-
տէ ալը . գելա պիգեա է էէր բու հպանոր-
պաղը հաթի հագգընտա տապա իմմէ կէ-
տէա հիւնէթ վալ իւտ, Գաթօլըլըլըլըւ
տէա սէլա հիւնէթի տէլիլ իճա իմմէ,
իլա խայալամդա պիւր ախնիզիլը ալը

Աւագանիի անդամ խորհուրդի անդամ Ս. Պարսկապետ :

Նախորդ կրօնական եւ քաղաքական
 ժողովները լուծուելէն ի վեր խառն ժողով
 մը ունինք։ Այդ խառն ժողովը՝ նախ (Գար-
 կուսեան, յետոյ՝ Սփորկիւնի Էֆէնտիփներ,
 պահ մը ետքը Բարբուռակ պէյ, հիմալ ալ
 Մարգարուտ Սիմոն Էֆէնտիփն իրեն գլուխ ու-
 նի։

Մարկոսեան էֆէնտիի օրը՝ քիչ չատ կանոնաւորութեան մը հետեւողութիւն տեսնուեցաւ, երկրորդին ատենք կուէին զրուխ չափը, Բարուրէ պէշի օթով ամին ետեւ եկած տեղը կապկուր գործիւին ձեռք անունեցաւ, բայց եւ այնպէս իր նախորդին բացած մէկ սեծ վերքը ասոր օրովը գոցուեցաւ եւ աղջային կեդրոնական բոլոր պարտուց մէկ ծրարին ձեւերուն հետ՝ քարունակ պէշին տարածած մաշ խուեցաւ եւ տեղը յաճորդեց

Վիման է ֆեյնտին, որ չունի իր առջև իր նախորդէն թողուած դժուարութիւնները բայց միայն իր նախորդէն թողուած պարտուց ծրագիր մը կայ որ՝ գործադրութեան կը կարօտի :

Այս ծրագրերն հնդկական գլխակներ որ
նախատեսվեցին հին հնդկական էր, ուստի իրենի կի-
նարի իր ընկերներին ընտրել, ընտրեց և
ցանկեր տուեալ խառն ժողովրդին, — Ինչն ը-
բաւ աղբի խառն ժողովն այս ծրագիրը —
ծրարեց մէկքի դրաւ և ըսաւ, « Կամ մեր
նախաւ նրկու անկամը կընդունին, և ըս-
տաւորածներէդ, մարի հաճելի չկողմ մէկ
դուրս կը ձգես, և կամ ընդի պէր պաշտօնը
չենք յանձնել» — շատ աղէկ էր, յի յանձնել պէր
պաշտօնն անոր. բայց ինչու ծրարեց ը-
ծրարես մէկ կողմ կը դնես — առ անի սու-
ջեւդ, սրբագրել եթէ կուզես, մի սրբագ-
րել եթէ չես ուղղել, և յանձնել որու եր-
կուզես, և կամ յանձնել այն պնդած եր-
կու մարդեւորդ որ դործապրեն — չէ, կը-
նէ, խառն ժողովը, ոչ ան կընեն և ոչ
միւսը, բաւական էր ոչ դարձել երկու ժաւ
||. Պատրիարքին զովն երկնք և և և ուղ-
նանք, մեր պարտքը աշխարհ կատարած
նք — անպիս անեղիքի տերերը թող բան
չունենին սպասան, պատարիսրբարան իրենան,
չանին, բանի մը օրախանիսի պի վրայ տան,
բո՞ւ հոգ է, մեղի պարտք տուող պէտք
չէ, այլ պարտք տուողին ուր ըլլալը պէտք
է, կամ աւելի պարզին ըսենք՝ մեղի պարտ-
քը տուողին ուր ըլլալի պէտք չէ, այլ
նոյն անունն ունեցող ժողովին մէջ այս նի-
շաներուն անունը դառնուիլը պէտք է. մեք
պաշտօնը դործ տեսնողին, և կամ դործ
պատենուրը համար չենք տար, այլ մեր բա-
րեկամներէն այս ինչ եւոր այս ինչ ժողո-
վին տնդամ է ըսել տալու համար. կու-
տանք, թանիւ մեր այս այս ինչ ժողովին մէջ
տնդալ ենք ըտեսելու համար, այս պաշտօ-
նին կողման եւր, վերջապէս այս ծրագիրը
եթէ Մանգուալի մէջ չի հրատարակուէր,
այս պի շատ մը թիւղեկերու պէս միայն ||.
Պատրիարքին ըրով պիտի մնար, բայց գրեմ
հիւսի անմեռն ծոցն է :

Ազգեր հեղե ասանմանագրութիւն ունե-
նայ՝ կուգէ չունինայ, Ազգիս պէտքերը
պէտք են, եւ եթէ Սասնաւորութեան ե-
ղած ատեն չորս պէտք եղած չլիտ, Սաս-
նաւորութիւն չեղած ատեն ութը պէտք
կունինը :

Արք խնջեւ այս պարտուղ ծանր խնդ-
րոյն համար, արդի խառն ժողովն իր մե-
տեքուն գալաոն գտնելու կրօնթեամբ եւ
կամ պարզպապէս իրենեկութեամբ իր շար-
քի, եւ հոգ չընթր խել մը խեղճ պարտա-
տէքները, ինչ կընէ արեւօք միւս խնդրոյ
մէջ, ինչ պիտի ընէ Ախթամարայ խաչա-
տուրին խնդրոյ մէջ, ինչ ըրաւ Վրկղոյ
սի խնդրոյն մէջ, եւ ինչպէս պիտուեցաւ
Ջալալեան սքրայախին հետ, վերջապէս
Իսապէս կր քարուի բոլոր շայատաանի գա-
ւաւաական խնդրոց մէջ :

Բայց խոսն Ժողով ըսելով անդին չանցնինք, այլ ո՞վ չէ, այն նայինք — Մազաուտ Սիւնն, լիբանացիներ, Ղըրաուտնիկան եւ Որգուման էֆէնտիները, եկեղեցականները մէկդի ձգենք, — ասոնց չորսն չեն բարի մարդեր եւ, խորապատկիւն չեն ընիր, Ուզգիւր գլխաւով վնաս հասցնել չեն ուզեր. բայց թէ Մարկոսեան էֆէնտիի թէ Սէրդիւ չէն էֆէնտիի եւ թէ Բարուհակ պէնի չափ քիչ չատ Ուզգային գործոց հմտութիւնը չու-

Դամանակաւ երբ գերագոյն ժողովն հաս-
տատուեցաւ, անոր համար էր որ՝ պատ-
րիարքներուն սանձարձակ իշխանութիւնը
չափաւորուի:

Ներկայ Ը. Պատրիարքին խորանորոշ
թեան վրայ գրեթէ կասկածող մը հունինք,
ուրեմն անոր իշխանութեան չափաւորու
թեան համար, հարկէ որ՝ գոնէ անոր չափ
խորափող ժողովականներ գրուած ըլլայ
խորան քով,

Արդ եթէ բաղդատեանք արդի խառն ժողովոյ անդամներուն յատկութիւնները Ս. Պատրիարքին յատկութեանց հետ, կը տեսնենք որ, Ս. Պատրիարքը Ազգային գործոց հատկութեանը համար՝ քանի մը տարի լրջապէս տառապանաց:

Ուրեմն Ս․ Պատրիարքը այսօր կրնայ ինչ որ ուզէ, ընել, եւ այն ալ ոչ իր անուամբ, այլ խառն ժողովոյ անուամբը, եւ ուրեմն կը հետեւի որ՝ այսօր խառն ժողով մը կ'ընկնէ անունով, այլ գործքով երեւոյ, եւ

մի միայն պատրիարք մը կա, որու խոս-
քերը Սահմանադրութիւն են որու անձը՝ Ն-
ստփոխանական ժողով է, Կրօնական ժո-
ղով է, Քաղաքական ժողով է, տեսուչ խոր-
հանք է, Եւսկիւսէն քանի՞նք են:

Ուրեմն Ս. Պատրիարքին հետ խօսինք
հնչ որ պիտի խօսինք :

Միտրոբոլնիս խուսաւ ան օրը երբ Ս. :

Պատրիարքը՝ Լյուդվիգ Պոլյա եկաւ յատուկ շորհնաւոր, միաբերեալ կողպայ այն օրը երբ Ս․ Պատրիարքը Մայր եկեղեցւոյ մէջ անկապած սրբազանին ձեռքէն Սանմանաբլուտիեան անայրը աւանդով դէպ ի կտրան դառնալու, ռախալու, եւ նա դառնալով, առ լիբանդիմանալեան Ժողովոյ խօսած աւանդաբանութեան, եւ Սէրգիւիչն եւ Սաննա ճէջէնդիներուն սուած պատասխաններուն միջոցին եղած, հանդիսին պատկառելութիւնը, եւ հանդիսակապած զդայ Սանմանաբլուտիմանը ։

Միտքերն ին կուգայ Ս . Պատրիարքին Բ .
Դռնէն դարձած ատեն , առկուէն ձկնորդ
գաղտոյ թաղականները , ժողովականները ,
երկախականները եւ եկեղեցականները , պա-
րսերուն լրաց իականաց ԿԵՏՅԷ ՍԱՀՄԱՆԱԴ-
ՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏԲԻՄԱԲԵ Տ . ՊՈԼՈՍ
ՄԲԵՑԱՆ . ոսկեցած թուցոյթերը :

Միտքերն իսկ կուգայ նոյն օրը նոյնին սըր-
բալնութեանը Մայր եկեղեցի մտած առն
զինքը չըջապատող 30-40 հազար ժողովրդ-
դոյ բազմութիւնն ու ցնծումը:

Բայց ամոնց հետ նաև միաբերինս կու-
գայ խեղճ Սարգիս սրբազանին, Երևաթո-
խան չեղող քանի մ'անձերը ժողովի հրա-
ւերելուն համար՝ Մայր եկեղեցւոյ ռաւոմ-
նարանին մէջ լսած խօսքերը, հայոցանք-

Միաբերելու կուգայ նաև. ժամանակից քանի մը դէպքեր որոնք բնիչ չենք ուզեր ինչո՞ւ համար էին արդեօք այս ամենն, Ս. Պատրիարքը՝ պատրիարքարանին մէջ մի անձնան տէր ընելո՞ւ համար էին, երես-փոքրամական ժողովը անկենդան մարմին մը դարձնելո՞ւ համար էին, քաղաքական եւ կրօնական ժողովներն լուծելո՞ւ համար է- ին, հիւանդանոցը պարպող ժողովներ տես նուեւո՞ւ համար էին, ժողովքին 4000 բա- տողադուրիեամբ յայտնած կամքը առ ոտն կիսուելո՞ւ համար էին, — ո՞ր են իրու- սաղէմայ պատրիարքը մէջէն ըլլայ դուրսէն ըլլայ համար վիճող հայերը, Նիկիոյն համար անատարիքի կեդր կրնա՞յին, ո՞ր են ասոնք, եւ ի՞նչ կրնան խաչատուրի խնդ- րոյն համար, եւ կալու Պօլիս եւ Ս. Պատ- րիարքին ճով նստեր փրկչի որբերուն հա- ցով իր կշտանայ :

Բարդաբե Ա տարի առաջվուան շայր,
այսօրուան շայուն հետ, առաջ կրակոյաւ, հի-
մայ մոեկայ, առաջ յուսակոյ, հիմայ յու-
սաճաո, առաջ օրինասէր, հիմայ անտար-
բեր, առաջ զղայուն, հիմայ անղղայ, ա-
ռաջ զիճոզ, հիմայ յուռ - վերջապէս ինչո՞ն-
քորի՞ք այն կենդանի մարդը, յայտօ հո-
գեկաբը կը հեծէ, ասոր համար արդեօք
հայաշունի կոչուեցաւ Ս. հայրերնն եւ 400
շայր զորուք Ազգին ստակին առաւ:

Ասոր Վերջ պիտի տայ կըսեն նոր գալիք
Սահմանադրութիւնը ,
կը խօսինք : 0 :

— Բարեկամե մը հետեւեայ կենապ-
րու թիւեր մեզ զփուած է, զոր կը փու-
թամք ճշիւ հրապարակելով ազգային
ուսման զհերէն մէկուն պատմութիւնը
արձանագրել, պատմութիւն մը որ՝ ներ-
կայ Ս. Պատրիարքին միւսթէշարութեան
օրով՝ աքսոր գայած մարդու մը կը վե-
րադրուի:

Կենսագրութեան Յանքիկ աստ Իմաստեւորանի

Անցեալ դարուն մէջերը կեսարիայէն Պոլիս դաղթած էր ազա Մանուէլ, եւ բնակութիւնը Պայատ հաստատելով ատաղձի վաճառականութեան կըրդաէր, իւր բնատուր հանճարն ու շահագործական գործունէութեան մէջ ցուցնելով անկեղծութիւնը մեծագոր տրուելու անկողնի համար ժամանալով՝ հետը մեծամեծ առեւտրեր ընելով միջոցներ ունեցաւ, եւ այս վաճառականացութիւնը գրեթէ սկիզբը ու եղաւ պետութեան զարթոնստիճան պաշտօնակալաց հետ ծանօթանալու եւ ազգին մէջ ալ ազգականաց զործերուն մասնակցելու, ինքեպէտ ազգային եղելութեանց մէջ ակնեան հազորդակցութիւն մ'ունեցած էին կալայն թերեւս բնաւ երեւելի անցը մը եղած էի կալ որ առանց անոր խորհրդակցութեան կատարուի. իւր այս ազգային իտէթը չէր կրնար ազգին զարճուողը զիւնաց անտարբեր կենալ, եւ իսկ որ ինքնին անկէն կը փախչէր ո՞րեւ իոց պատճառաւ. իոյնն արդիւնաւորութեան համար իւր իմաստուն խրատներն երեքը չէր զլսնար այցոյց, չպեւ, իւր մէկ յիշատակաւն ազգային կըրտութեան մէջ անշինջ հետը մը թողած է, ինչը ամիս ատեններն ուսումնասնաց ոգին անմարմակ կը տրերէր ազգին լոյս աղէկանց աստորակուելու ամայն, ինք աս խաւարասէր անհաղութիւնն արճամարելով, իւր դատերաց ուսուցիչները յատկացուց եւ աս եւ այ ուսմանը մէջ արարարներն ու

նապրկ եղաւ։ Չոր դիտցուով թէ իւր աշտապֆին դաղալարան լինէ ընդունելութիւն պտաւ մաւանալին աղիտականացը մէջ, բայց սա յայտնի է որ ինք ուսումնականաց լըրով նախադրութիւն եւ խնամտութեան մը չը ցուցնէր միշտ, որով բնականաբար զիտնոց ծաղովարան դարձած էր։

Անանի ճշմարիտ ազգայէր հօր մը արմատներու եւ արեւելե շատահին եկաւ Յանդորին աղայն, ճնշալ յովմէ 1803 թուարդարէ 1: Մանկութեան հասակը մասնաւոր դատարանապետ մէջ անցուց, եւ տուններն այցելելով ինքն զգաց համարելով անհայտ անտար-ցութեամբն անոնցմէ սովածն իր կատարելագործելու պատահով թիւններ կտնծանար: Հօրս զէմըլ միայն տնտնողներ կրնային զիբար գուշակի իւր տարածքի, որս կանուխ ըրարացմանն ապալէն նպաստեց հայրենի հողամասէն իւր: Եւրոյ իսկ իւր ալեքի եւ հասակին մէջ թանի թանի անդամայն յիշած է իւր մեծածուռ հօրն որդեգր իննպր, եւ իւր օւսումնաւոր կացութիւնը բոլորումն իւր կրթականալեւ ուղւոր նորա շնորհապարտ ըլլալ իւր խառնառնութիւնը:

Այս բարեմասնությունը հետ ունէր նաեւ խորհրդատու հանձար մը, որոյ թկաւարձն ինքնատու ցն հետեւողները գրեթէ ամեն նեւերն ինն զՎշացած է. երիտասարդական վատվուուն հասակին մէջ խորհուրդ տալու յարմար առնին ու անկէ մտակելու հետեւեալ ինքենց օգտաւոր բլայվինք աղէկ կը կշտէր, հաւեւ, ժամանակին մտմերը արեւն այս բնատուր ճրկց յարգը լաւ ճանչցան: Պէղճեան ի. խանի կառուցած Ս. Գրգիշ հիւանդանոցին մատակարարութիւնն հաշուակայութիւնը, որոյ կիճակայ խնդրանքն համար թիթերու կարելի բլլալուն կարճիքն անգամ չի կար, ասոր իրապաւնի ու հնարիւքը հաստատուեցաւ, եւ գոցց զեռն այն հիման վրայ կրարուանակուի:

Միայն այս չէ ազգին բաշտոյն համար
հոգնիրը . ստուգիւ ազգասէր չըստիր այն
անձն , որ առ իւր ազգն ունեցած սէրը մի-
նակ մէկ երկու դարձով կը յայտնէ . վասն
զիւ , ըրած բարոյական շարժառիթը փտաա-
ղտիկեանց գաղտնի դողովնով եւ կամ յա-
կամայեց եւ ի շնորհս մասնաւորի մը կրնալ
ըլլալուն հնաւորութեանն դատ , ազգն այն-
պիսին մեծ շահ ա' մալ չի կրնար տեսնել ,
ուտ որուն նորա գործունէութեան սահմանը
սեղծուած ըլլալ . ձմարկոյ ազգասէր այն
անձն է , որոյ ինքնամոց մէջ մեծ տեղը բը-
նած է իւր ազգակցաց վիճակը , եւ միշտ
առիթ կ'փնտռէ հասարակաց օգտին համար
աշխատեցիտն չը ինայեւր . Այսպէս կը-
դանսմը Յակոբի զայն իւր բոլոր կենացը
մէջ , ի՞նչ եւ առաջինն զբաղմունքն երկր
զբաղար երկոց ասպարեղէն հեռացուցին ,
սակայն ինչ ազգին մէջ միշտ ժիր եւ ան-
խնայ կ'ընդառնէ :

Աղյուսակետական վարչութեան ժամանակն Հայ իշխանաց խորագիտութիւնն ազգին ամէն գլխաւոր գործոցը ձեռնամուխ րալարով, հասարակութենէն քաշած ստակնին պարօրինաւոր ծախիւք ըստ քնաց կը տնօրնէին, եւ ժողովուրդը նոցա տարբերակ բրնձութեանցը տակ կը հնծէր։ Սոյն ատեն ներք Հայ մանկտւոյն կրթութեանը նպատակաւ հնծարանը մը հիմնուեցաւ, որուն հոգակն ամէն տեղ տարածուած, եւ պտուիղը մինչեւ ցարդ ազգին մէջ մնացած է։ Բայց այս վարժարանին համար ըստ մասին կրուագովի ախոյեան եւ ըստ մասին ուսանողաց կողմէն դոյզանք հասոյթին ալ մատակարարութիւնը նոյն իշխանաց հեռքէ ըլլալով, եւ յանձնուած գումարին համեմատ արդիւնք չի տեսնուելով, ժողովուրդը նախ հնծարանին մատակարարութիւնն ազգային սնտրտիկն գտաւ ուղեք, եւ ընդգիծութեան հանդիպելով դարձաւ հայիւնքը պահանջելու։ Սա պարագայից մէջ նկատուով իշխանքը որ հնծարանին իրենք շարահատ խորհրդացը չի ծառայեց, զանիկայ գոցելու համաժայիտ կը մտածէին։ Իսկ Թակոյիկ աղայն, ըստ որում վարժատան ներքին տնօնէսը, 1841 ի աշխարհամատարան կիրակի օրը ձեռն մը խօսեցաւ հնծարանին մէջ, եւր իր առօր պերճախօսութիւնն ի հանդէպ հանցն հնտուկը գտաւ ու հնծարանը բարգաւաճ գանձելու ջանալ յորդորելով, առաջ յայտնի բան մը խօսելու ընդդէմ այն իշխանաց որ ազգին հրազ մարել կը նայէին։ հոն ինքնային նկարագրութեամբ հակացուց հնծարանին հիմնուելուն չարտաքիլ, ու այն ժան հակառակութիւններէն անոր որով եւ ազգին լուսաւորութեան ըլլալիք մնասր։ Եւ անդիսականաց խուռն բազմութիւն մը ներառելով էր այս ճառին, եւ ալքերնէն թափուած ոլորն ոլորն արտօնութիւնով ըսած իրերուն ճշմարտութեանը կը վկայէին։

Երբ արեւմտեան լի է .

